

KVASSAY JENŐ TERV 2015 – A NEMZETI VÍZSTRATÉGIA BEMUTATÁSA ÉS TÁRSADALMI VÉLEMÉNYEZÉSE

*AZ ORSZÁGOS VÍZÜGYI FŐIGAZGATÓSÁG ÉS AZ ALSÓ-DUNA-
VÖLGYI VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG FÓRUMA*

KVASSAY JENŐ TERV 2015 BEMUTATÁSA, A NEMZETI VÍZSTRATÉGIA FELVÁZOLÁSA

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Kohéziós Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

TARTALOM

- 1. A TERV INDÍTTATÁSA**
- 2. A KVASSAY JENŐ TERV (KJT)
FELÉPÍTÉSE, DETERMINÁCIÓK**
- 3. MEGÁLLAPÍTÁSOK**
- 4. RENDSZERSZINTŰ FELADATOK**

Szomjazó világ, vízválság

- A föld vízkészlete: 1.4 Mrd km³, ennek 2.5 % édesvíz, felszíni víz csak 0.02%, bolygónk lakossága 83 millióval gyarapodik évente, egy amerikai polgár naponta 380 l vizet használ fel

■ 2030-ra a Föld lakosainak 80%-a lesz városlakó (ma 50%)

■ 1 l szennyvíz 8 l tiszta vizet szennyez el, vagyis 1500 km³ éves szennyvíz kibocsátás 12000 km³ édesvizet szennyez el,

■ **2,5 Mrd ember nem tud megfelelően tisztálkodni**

Naponta 3800 ember hal meg víz okozta fertőzésektől

**. 1,5 Mrd embernek
nincs tiszta ivóvize**

**▪ Ha az emberek nem
betegednének meg a koszos
víztől és a rossz higiénias
körülményektől, az évente
20 milliárddal
több munkanapot jelentene**

**A víz kétharmadát
élelmiszer termelése
használjuk fel**

**■ 1 kg búza
megtermeléséhez
1500 l víz kell**

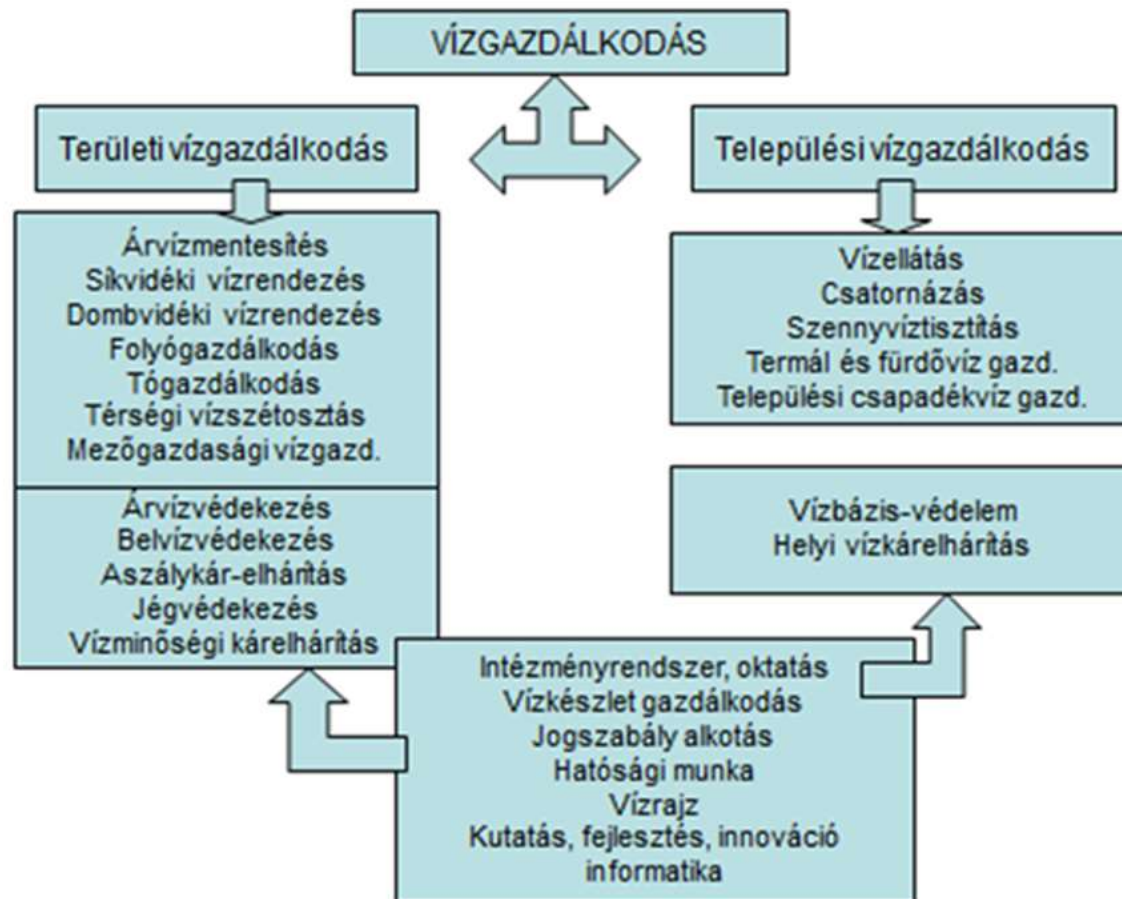

**Az összes
természeti
katasztrófa kárainak
35%-át árvíz
okozza, 1991-2000
között 2557
katasztrófa során
665e ember halt
meg**

Mit értünk a KJT-ben vízgazdálkodás alatt?

Tervszerű, tudományos alapokon nyugvó tevékenység a társadalom víz iránti igényeinek és a természet adta lehetőségek összehangolására, hogy a víz a jövő generációit is szolgálni legyen képes.

MIÉRT KÉSZÜL?

MI IS AZ A KVASSAY JENŐ TERV?

1. Hazai válasz a nálunk is fenyegető vízválságra!
2. A víz adta lehetőségeink jobb kihasználása a jólétért!
3. A víz ügye, jövőnk, (benne biztonságpolitikánk) meghatározó alkotóeleme.

Nincs önmagáért való vízgazdálkodás!

A vízgazdálkodás csak a gazdasági és a társadalmi vízigények teljesítésének az eszközeként értelmezhető

Ezt fogalmazzák meg különböző szakpolitikák:
Vidékfejlesztési Program, Új Széchenyi Terv, Nemzeti Környezetvédelmi Program, szervezetek: Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács, illetve: EU követelmények, és nemzetközi kötelezettségek

Jogszabályi háttér, elrendelő határozat

Kormány 1432/2012. (X. 9.) határozatával elrendelte a Nemzeti vízgazdálkodási, öntözési és aszálystratégia kidolgozását, majd 1940/2013. (XII. 13.) határozatában jóváhagyta a Kvassay Jenő Terv (a továbbiakban: KJT) elkészítésének támogatására vonatkozó projektjavaslatot.

Módszertan:

Stratégiai irányítás megújítása a központi igazgatásban” c. ÁRP 1.1.8 -2011-2011 -001 projekt részeként elkészült „**Segédlet szakpolitikai stratégia alkotáshoz**”

Tartalmi előírások:

Projektfeladat leírása (52 oldal...)

A KJT felépítése

A KJT két tervezési szakasza és fő fejezetei

I. szakasz: konceptióalkotás

1. Helyzetelemzés
2. SWOT elemzés
3. Problémafa
4. Jövőkép
5. Alternatívák

II. szakasz: tervezés

6. Céltérkép
7. Részletes célkitűzések
8. Indikátorok
9. Eszközkészlet
10. Cél – eszköz mátrix
11. Indikatív forrásterv
12. Ütemterv, a megvalósítás intézményrendszere
13. Monitoring, értékelés rendszere

I. szakasz: koncepcióalkotás, problémafeltárás

Azonosítva: 11 kategóriában 61 jelentős probléma

Szakterületi problémák:

1. Átfogó (vízkészlet-gazdálkodás, monitoring) 3 db
2. Területi vízgazdálkodás 11 db
3. Települési vízgazdálkodás. 10 db

Intézményi/menedzsment problémák:

4. Szervezeti 6 db
5. Gazdasági 6 db
6. Üzemeltetés, védekezés 3 db
7. Humán erőforrás, kapacitás 5 db
8. Tervezés 4 db
9. K+ F 4 db
10. Nemzetközi kapcsolatok 4 db
11. Társadalmi értékrend 5 db

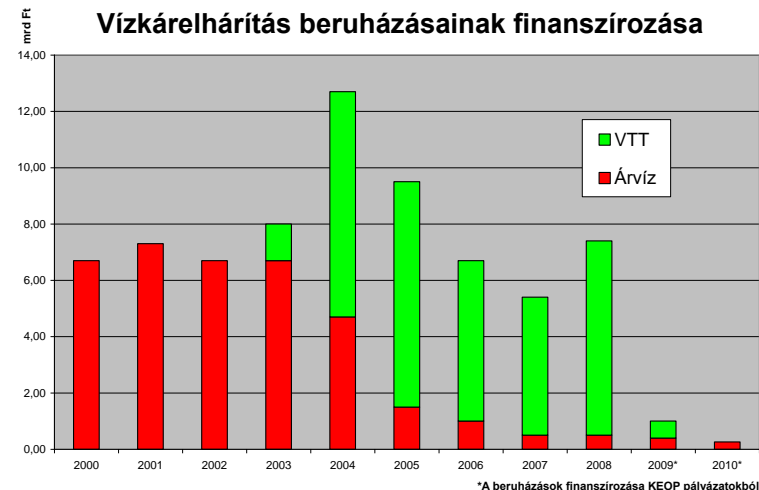
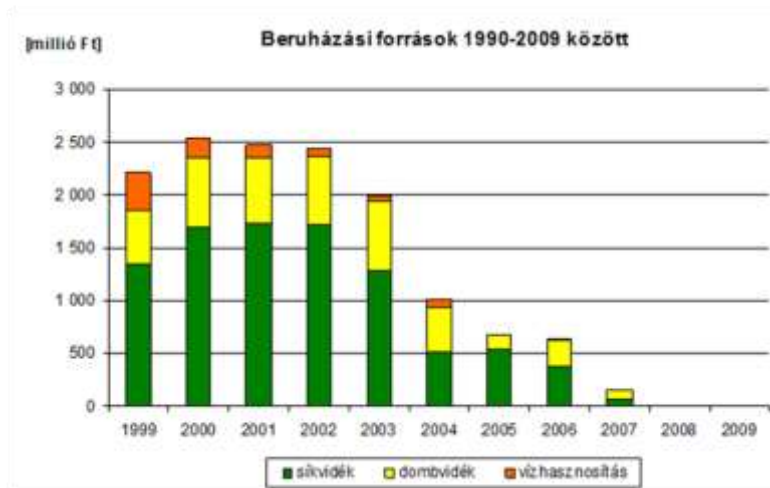
PROBLÉMAFELTÁRÁS

- A **vízészlet-gazdálkodás** háttérbe szorult, eszközszeres elszegényedett, intézményi konfliktusokkal terhelt.
- A **monitoring rendszer** nem ad kellő alapot a folyamatok megismeréséhez.
- A **létesítményrendszereink rugalmatlanok (adaptív vg. igénye!)**
- A víz visszatartást érdemben lehetővé tevő létesítményes beavatkozások elnehezítése, elutasítása – Natura 2000
- A **területhasználatok** nem adekvát szabályozása
- **Komplexitás korlátai:** vízgazdálkodási létesítmények és az azokat használni kívánó területhasználati fejlesztések együttes végrehajtása nehézkes.
- A **víziközművek avultsága** – rekonstrukció fedezetlensége
- Belterületi **csapadékvíz gazdálkodás** hiánya
- **Vízügyi K+ F** intézményrendszere és forrása hiányzik

PROBLÉMAFELTÁRÁS

- **Csak EU finanszírozás**, nincs saját költségvetési forrás
- **Forráshiányos fenntartás** + belépő fejlesztések fenntartás igénye
- **Teljes költségmegtérülés?** Használó fizet??
- Az állam túlzott szerepvállalása, **a helyi feladatfinanszírozás gyengülése**
- **A vízkészlet-járulék nem a vízgazdálkodást szolgálja**, nem szabályoz
- **Az állomány fele bérminimumom**

PROBLÉMAFELTÁRÁS

Közérdek érvényesítésnek a feladatai / Intézményi rendszer

- (1) *A jogalkotás- és a jogalkalmazás,*
- (2) *A tárgyasult feladatok ellátása*
- (3) *A vízgazdálkodás gazdasági háttere,* illesztése a mindenkori gazdasági állapotokhoz,
- (4) *A vízzel kapcsolatos ismeretek és tudás megszerzése, valamint a társadalmi párbeszéd*

Rendezetlen kérdések:

Nincs definiálva a vízvagyon, és, hogy ki a tulajdonosa

A víz erőforrás jellege és természeti szerepének a szembeállítás

A védelem és a gazdálkodás szembeállítás

A mennyiség és a minőség még ma is külön

Elkülönülő adatbázisok

Kettősség vízközművek szakmai szabályozásában

Évenkénti átszervezések 25 év – 30 átszervezés

PROBLÉMAFELTÁRÁS

1995. évi LVII. törvény a vízgazdálkodásról (+ 16 tv környezet védelmi, vízitársulati, bányászati stb.) **Vgtv módosításai: 20 év alatt 50 alkalommal, mintegy 300 helyen. Közvetlenül 80 (!!)** jogszabály, közvetve ennek a többszöröse.

Miniszteriális felelősség:

a vízgazdálkodásért **VgTv**

a vízügyi igazgatási szervek irányításáért **VgTv**

a víz, mint környezeti elem védelemért **KvT**

víziközmű-szolgáltatás elkülönült feladatai, **VKSzT**

Helyi: önkormányzati feladatok. **Ötv**

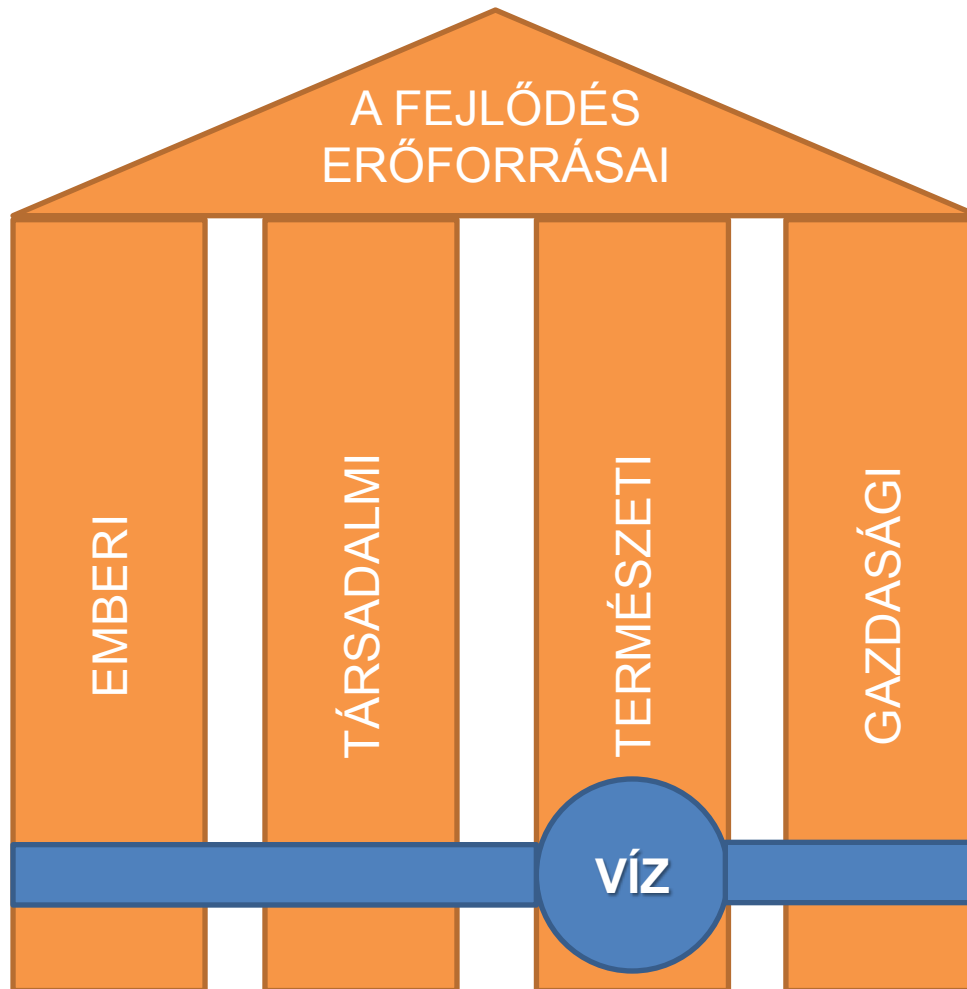
A szétagoltság különösen a feladatok ellátásának összehangolására hivatott csúcs-szerv hiányában az eredményesség, a hatékonyság és a gyorsaság ellen hat.

K+F magintézmény hiánya (interdiszciplinaritás? rendszerelvűség? MTA?)

Oktatás: egymásra épülés helyett „szabad versenyes” oktatás (finanszírozás...)

JÖVŐKÉP

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia

Az egyes ember, a társadalom, a gazdaság és az élővilág számára hasznos vízállapot

MIRE TÁMASZKODHATUNK?

- a víz kiemelkedő nemzeti jelentősége beágyazódott a politikába
- a víz megjelenik az **Alaptörvény**ben;
- a vizek és vízilétesítmények tulajdonjogának kétharmados szintű garantálása a **nemzeti vagyontörvény**ben;
- a **víziközmű szolgáltatásról szóló törvény**, majd ennek nyomán a víziközművek integrációja, az ésszerű üzemméretek kialakítása;
- **közfoglalkoztatás** erősödése a fenntartásban;
- 2014 dereka óta a vízgazdálkodásért való **kormányzati felelősség fokozatos integrálása** a Belügyminisztériumba;
- 2015-ben döntés a **kimozdulásról a finanszírozásban** (212 fős létszámkeret-bővítés, szerényen növekvő fenntartási források).

Erőforrások

Szakmaiság (Sikeres árvízvédekezések)
1000 milliárdos EU forrású fejlesztések
A vízügyi szolgálat elismertsége (vidéken)

A vízgazdálkodás fejlesztésének rendszerszintű feladatai

1. Vízvisszatartás a vizeink jobb hasznosítása érdekében

A vízvisszatartás lehetővé teszi az érkező vizek tározását vízhasznosítási célokra, valamint a károsan sok vízmennyiség késleltetett, biztonságos levezetését, ezzel az igények változásához igazodó rugalmas készletgazdálkodás feltételeit teremti meg.

Beavatkozási területek:

- A **vízvisszatartást támogató jogi- és műszaki szabályozási** környezet kialakítása. A Natura 2000 és egyéb természetvédelmi előírásokkal való egyeztetéshez fórum teremtése, egyúttal az uniós előírásokon túlmutató szigor felülvizsgálata. **Az agrártámogatási rendszer vízgazdálkodási szempontú erősítésének kezdeményezése.**
- Tározó-leltár felülvizsgálata, a potenciális **tározóhelyek megőrzése és fejlesztése** érdekében a vonatkozó területfejlesztési tervek felülvizsgálata, és módosítása
- A vízgazdálkodási rendszerek átalakítása. **A többfunkciós vízrendszerek növelése** (belvízelvezetés, medertározás, vízpótlás). **Összehangolt projektszervezés és forrásbiztosítás megteremtése.**
- Projektfeltételként kiadható „**Legjobb gyakorlat**” útmutatók kidolgozása a vízvisszatartás alkalmazására, ide értve a természetes vízvisszatartás lehetőségeinek bővítése, kiaknázása érdekében tehető beavatkozásokat.
- A KEHOP és egyéb operatív programokban előírányzott tározóépítések megvalósítása.

A vízgazdálkodás fejlesztésének rendszerszintű feladatai

2. Kockázat megelőző ár- és belvízvédelem

A z árvizek, belvizek, de az aszály és vízminőségi károk elleni védekezés hangsúlya áthelyeződik a kiszámíthatatlan veszélykezelésről, a kiszámítható és tervezhető megelőző intézkedések megtételére. A kockázatok kiszámíthatóbbá válásával javul a gazdasági fejlesztés biztonsága.

Beavatkozási területek:

- 2.1 Az ár- és belvízvédelem (mentesítés és védekezés) módszertanának adaptálása a vízminőség védelemre és az aszálykezelésre. Egységes **vízkárelhárítási jogszabálycsomag** kialakítása, amely egyidejűleg lehetővé teszi a vízkészlet mennyiségi és minőségi védelmét is.
- 2.2 **Helyi jelentőségű közcélú vízilétesítmények fogalmának és kezelési típusának bevezetése**, továbbá a vízfolyások és csatornák fenntartásába a helyi érdekeltek bevonása
- 2.3 Az EU árvízi irányelvvel összhangban elkészült árvízi kockázatkezelési (**ÁKK**) **intézkedések, rangsorolt végrehajtása, A belvízkockázati elemzés elvégzése** és használata
- 2.4 Az Európában legnagyobb védett ártérrel rendelkező **Tisza-völgy** árvízvédelmi fejlesztésének végrehajtása összhangban a vízgyűjtőn érintett országokkal.
- 2.5 **Térségi vízgazdálkodási rendszerek** összehangolt fejlesztése (Balaton, Jászsági vízpótlás, TIKEVIR, CIVAQUA, Csongrádi vízlépcső, Homokhátság)
- 2.6 **Legjobb gyakorlat útmutató** kidolgozása a táblaszintű vízgazdálkodásra az üzemi és a főművi belvízvédekezés összhangjának megteremtésére.
- 2.7 A szükséges források biztosításával a **megelőző vízkárelhárítás** tervezése a költséges veszélyhelyzet kezelés csökkentése érdekében

A vízgazdálkodás fejlesztésének rendszerszintű feladatai

3. A vizek állapotának fokozatos javítása, a jó állapot elérésére

Cél állapot: A felszíni és a felszín alatti víztesteink jó állapotúak, biztosított a vízvagyon megőrzése, és megújulása. Eredmény: a vízhasználati igények most és a jövőben is fenntartható módon költség és energia takarékosan kielégíthetőek.

Beavatkozási területek:

- 3.1 Az EU Víz Keretirányelvével összhangban elkészült második Vízyűjtő gazdálkodási Terv (VGT2) intézkedéseinek végrehajtása a vízkészletek fenntarthatóságának biztosítása érdekében.
- 3.2 A VGT2 hazai jogkövetkezményeinek kidolgozása és az érvényesítéshez szükséges szabályozási, gazdasági és finanszírozási eszközök megteremtése a vízállapotok következetes javítása érdekében.
- 3.3 A vízkészlet, mint természeti elem egységes mennyiségi és minőségi kezelésének megteremtése

A vízgazdálkodás fejlesztésének rendszerszintű feladatai

4. Minőségi víziközmű szolgáltatás (ivóvízellátás, szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás), csapadékvíz-gazdálkodás elviselhető fogyasztói teherviselés mellett.

Műszaki, szolgáltatási és gazdasági értelemben egyaránt kiegyensúlyozott, rövid és hosszú távon is fenntartható, egységes települési vízgazdálkodási szolgáltatási rendszer működik.

Beavatkozási területek:

- 4.1 A szükségessé vált **rekonstrukció** gazdasági alapjainak/forrásainak megteremtése és végrehajtása
- 4.2 A **Nemzeti Szennyvízelvezetési és tisztítási Program** ütemes végrehajtása
- 4.3 A szennyvízkezelési program kiterjesztése, helyi, egyedi megoldásokkal a kis települések (**2000 LE alatti**) és tanyák számára.
- 4.4 A **szennyvíziszap kezelés** stratégiájának megalkotása, jóváhagyása és projektekbe szervezett megvalósításához az anyagi és egyéb feltételek megteremtése.
- 4.5 A települési **csapadékvíz-gazdálkodás** szolgáltatásként való működtetése
- 4.6 **Települési vízgazdálkodási terv** módszertanának a kialakítása, bevezetése és integrálása a településtervezésbe (314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet módosítása)
- 4.7 A vízkészlet hosszú távú biztosítása érdekében a települési vízgazdálkodási feladatokat (ivóvízellátás, szennyvízkezelés, csapadék, helyi vízkárelhárítás) **összhangba kell hozni a területi vízgazdálkodással** (vízkárelhárítás, vízgazdálkodás). A kezelőszervek összehangolt működésének jogi alapjait meg kell teremteni. A kezelőszervek összehangolt működésének jogi alapjait meg kell teremteni.

A vízgazdálkodás fejlesztésének rendszerszintű feladatai

5. A társadalom és a víz viszonyának a javítása (mind egyéni, mind gazdasági, mind döntéshozói szinten)

A társadalom és a víz viszonyában érvényesül annak a felismerése, hogy a kellő mennyiségű és minőségű víz nélkülözhetetlen az egészséges, biztonságos, élhető környezethez, és a jövő generációi számára való megőrzéshez. A társadalmi értékrend, a viselkedési, termelési és fogyasztási szokások részét képezik a fenntartható vízgazdálkodásnak

Beavatkozási területek:

- 5.1 A vízgazdálkodással kapcsolatos **információk bővítése**, a vízzel kapcsolatos naprakész, időszerű információk, adatok közérthető formában történő közzététele
- 5.2 A **közoktatás** vízgazdálkodási ismeretanyagának felülvizsgálata, a nemzetközi ismeretek adaptálása
- 5.3 A hatékony és **takarékos vízhasználat népszerűsítése** a lakossági, ipari és mezőgazdasági használók körében.
- 5.4 Konzultáción, partnerségen és együttműködésen alapuló **párbeszéd** kialakítása a társadalmi szervezetekkel, a társadalom bevonása a döntéshozatalba és a végrehajtásba
- 5.5. Tervezett **média megjelenés** kialakítása. Az adatközlés szélesítése a vizek mennyiségi és minőségi állapotáról, a lehetőségekről és a kockázatokról.
- 5.6. **Célzott szemléletformálási** programok megvalósítása

A vízgazdálkodás fejlesztésének rendszerszintű feladatai

6. A vízgazdálkodás gazdaság-szabályozási rendszerének a megújítása

Értékalapú vízgazdálkodás. A célok elérése költség-hatékony módon valósul meg, a felügyelet, az igazgatás finanszírozása stabil alapokra kerül. A magánérdekű feladatok jelentős része érdekeltségi alapon valósul meg, a hasznosítható vízkészleteket nagyobb hozzáadott értéket termelő módon aknázzák ki.

Beavatkozási területek:

- 6.1 Az **értékalapú vízgazdálkodás**, a használó, szennyező fizet elv alapján díjképzési és érdekeltségi rendszerek kialakítása a vízügyi infrastruktúra fenntartása és ésszerű kapacitás gazdálkodás megvalósítása és egyben a költségvetés kímélése érdekében
- 6.2. A **vízkészlet-járulék** rendszerének átalakítása az igazgatási, hatósági, monitoring és egyéb vízvagyon megőrzési állami szolgáltatás közvetlen finanszírozására
- 6.3. A szűkös készletek felhasználásának korlátok alá csökkentése **versenyelvű felosztási mechanizmusok** alkalmazásával.

7. A vízgazdálkodás irányításának jobbítása

Stabil kormányzati szervezet kialakulása, amely képes a gazdasági, a szociális és a környezeti célok összehangolására és az ehhez szükséges szakmai, gazdasági és jogi háttér megteremtésére.

A vízgazdálkodás fejlesztésének rendszerszintű feladatai

Beavatkozási területek:

- 7.1 Komplex vízügyi igazgatási és stratégiai feladatokat ellátó állami irányítás létrehozása **a tervezés, a végrehajtás és a felelősség integrálása egy szervezetbe**
- 7.2 **A vízgazdálkodás, a vízügyi szakigazgatás, és a vízvédelem integrálása egy miniszteri felelősség alá kerülése. Az operatív vízgazdálkodási feladatok áttelepítése a Környezetvédelmi törvényből a Vízgazdálkodási törvény hatálya alá.**
- 7.3 Egységes **tervezési rendszer** kialakítása.
- 7.4 Vízügyi **életpályamodell** kidolgozása és bevezetése.
- 7.5 A hiányzó kezelőszemélyzetet a „Vissza az elsődleges munkaerő piacra” programban **közfoglalkoztatottakból** kell feltölteni és a továbbiakban onnan pótolni
- 7.6 A területi ellenőrzést, illetve a közfoglalkoztatottak irányítását egyaránt végző **őrszemélyzet státuszát** rendezni szükséges.
- 7.7 **A felsőoktatási** autonómia tiszteletben tartása mellett az állami vízgazdálkodási tevékenység érdekeinek az érvényesítése (igény-közvetítés, súlypontozás, a kiemelt feladatok támogatása).
- 7.8 A nemzeti alapadatokat biztosító **monitoring rendszerek** és az adatkezelés fejlesztése.
- 7.9 **Kutatói és innovációs hálózatot** kezelő és döntéstámogató magintézmény létrehozása, a kutatói háttér biztosítása.
- 7.10 A **műszaki szabályozás** átalakítása, egyszerűsítése, a merev jogi szabályozás helyett a műszaki szabványosítás alkalmazását kell növelni

ÖSSZEFOGLALÁS

A jövő vízgazdálkodásának a legnagyobb kihívása, hogy miként legyen megelőző és miként tegyen szert rugalmas eszközökre. Ez az évszázados „létesítményes” vízépítéssel szemben a vízigenyt- és kibocsájtást szabályozó, területhasználatot befolyásoló integrált vízgazdálkodás.

Legfontosabb eleme a szakmaiság, a tudományra támaszkodó előrelátás!

Legfontosabb erőforrása a társadalmi konszenzus!

***Szakértői szintű elemzés és megállapítások!
Nem a Kormány, és a BM álláspontját tükrözik!***

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Kohéziós Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE